

Національний університет
водного господарства
та природокористування

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства та природокористування
Навчально-науковий інститут будівництва та архітектури
Кафедра охорони праці та безпеки життєдіяльності

"ЗАТВЕРДЖУЮ"

Проректор з науково-педагогічної,
методичної та виховної роботи

О.А. Лагоднюк

"___" _____ 2018 р.

03-10-56

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Program of the Discipline

ОХОРОНА ПРАЦІ В ГАЛУЗІ
Labor protection on the branch

спеціальність **242 "Туризм"**
specialty **242 Tourism**

Робоча програма навчальної дисципліни «Охорона праці в галузі» для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня спеціальності 242 «Туризм». – Рівне: НУВГП, 2018. – 13 с.

Розробник: Богданенко О.В., старший викладач кафедри охорони праці та безпеки життєдіяльності

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри охорони праці та безпеки життєдіяльності

Протокол від "25" жовтня 2018 року № 4

Завідувач кафедри охорони праці
та безпеки життєдіяльності _____

"__" _____ 2018 року В. Л. Филипчук

Схвалено науково-методичною комісією за спеціальністю 242 "Туризм".

Протокол від "14" листопада 2018 року № 2

Голова науково-методичної комісії _____

"__" _____ 2018 року С. І. Коротун

ВСТУП

Робоча програма обов'язкової навчальної дисципліни «Охорона праці в галузі» розроблена на підставі освітньо-професійної програми (тимчасового стандарту вищої освіти) та навчального плану підготовки фахівців за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти спеціальності 242 «Туризм».

Предметом вивчення навчальної дисципліни є формування теоретичних знань з охорони праці, врахування положень законодавчих та нормативно-правових актів з охорони праці при виконанні виробничих та управлінських функцій, застосування методів аналізу ризиків, загроз і небезпек на робочих місцях.

Міждисциплінарні зв'язки: дисципліни «Безпека життєдіяльності» та «Основи охорони праці» – складові частина циклу професійної підготовки для студентів за спеціальністю 242 «Туризм».

Вивчення дисципліни «Охорона праці в галузі» забезпечить опанування студентами правових, наукових знань з охорони праці, що дасть можливість в майбутньому обґрунтовано вирішувати питання захисту працюючих.

Вимоги до знань та умінь визначаються галузевими стандартами вищої освіти України.

Анотація

Проблеми охорони праці можуть ефективно вирішуватися лише у тих сферах виробничої і невиробничої діяльності, де технологічні процеси та технічні засоби, проектування і будівництво підприємств є науково виваженим та обґрунтованим відповідно до вимог законодавчо-нормативної бази. Позитивного вирішення питань безпеки, гігієни праці та виробничої санітарії можна досягти шляхом досконалого вивчення правових питань та законодавчо-нормативним урегулюванням трудових взаємовідносин. Викладання навчальної дисципліни «Охорона праці в галузі» забезпечить такі результати навчання:

- знання та розуміння: функцій держави, форм реалізації цих функцій; правових основ охорони праці, цивільного захисту; основних принципів здійснення цивільної безпеки;
- на базі законодавчо-нормативних актів об'єктивно оцінювати та позитивно вирішувати питання охорони праці.

Ключові слова: законодавчі акти, охорона праці, трудове право, трудові правовідносини, відповідальність, цивільна безпека.

Abstract

Problems of labor protection can be effectively addressed only in those spheres of industrial and non-productive activities, where technological processes and technical facilities, design and construction of enterprises are scientifically sound and well-grounded in accordance with the requirements of the legislative and regulatory framework. Positive resolution of issues of safety, occupational health

Teaching the discipline «Labor protection in the branch» will provide the following learning outcomes:

- knowledge and understanding: functions of the state, forms of implementation of these functions; the legal basis of labor protection, civil protection; the basic principles of the implementation of civil security;
- on the basis of legislative and regulatory documents, to objectively evaluate and positively solve the issues of labor protection.

Key words: legislative acts, labor protection, labor law, labor relations, responsibility, civil security.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
Кількість кредитів – 3,0	Галузь знань 24 "Сфера обслуговування"	Цикл професійної підготовки Нормативна дисципліна	
Модуль – 1	Спеціальність 242 «Туризм»	Рік підготовки: 5-й або 6-й	
Змістових модулів – 2		денна форма навчання	заочна форма навчання
Загальна кількість годин – 90		Семестр	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2,0 самостійної роботи студента – 4,0	Рівень вищої освіти: магістр	10-й	11-й
		Лекції	
		16	2
		Практичні	
		14	4
		Самостійна робота	
		60	82
		Вид контролю екзамен	

Примітка.

Співвідношення кількості аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи студентів становить:

для денної форми навчання – 33% до 67%;

для заочної форми навчання – 9% до 91%.

2. Мета, завдання навчальної дисципліни

Мета вивчення дисципліни полягає у формуванні в майбутніх фахівців відповідного рівня організаційно-правових, нормативно-законодавчих знань з питань охорони праці, пожежної та техногенної безпеки.

Завдання вивчення дисципліни з охорони праці в галузі передбачає передбачає забезпечення гарантії збереження здоров'я і працездатності працівників у виробничих умовах на об'єктах з профілю управління персоналом через ефективне управління охороною праці та формування відповідальності у посадових осіб і фахівців за колективну та власну безпеку.

У результаті вивчення навчальної дисципліни «Охорона праці в галузі» майбутній фахівець повинен

знати:

- стан умов праці об'єктів;
- засади системи управління охороною праці на галузевих об'єктах, нормативну базу для її підготовки, розробки та впровадження;
- функціональні обов'язки, права та відповідальність посадових осіб та працівників з питань охорони праці;
- відповідно до гігієнічного класифікатора класи шкідливості на окремих видах виробничих процесів;
- травмонебезпечні чинники та чинники пожежної небезпеки об'єктів;
- вимоги безпеки при експлуатації підприємств;
- порядок організації виконання робіт з підвищеною небезпекою;
- систему соціального страхування від нещасних випадків та професійних захворювань на виробництві;
- системи забезпечення пожежної безпеки протипожежного та захисту підприємств.

вміти:

- виявляти в умовах об'єкту природу негативної дії шкідливих та небезпечних чинників на організм працюючих;
- розробляти та впроваджувати заходи промислової безпеки;
- аналізувати причини виникнення нещасних випадків, розслідувати та брати їх на облік, а також розробляти заходи щодо їх запобігання;
- формулювати вимоги безпеки до електротехнічного обладнання;
- визначати необхідні заходи щодо забезпечення пожежної безпеки.
- оцінювати динаміку ефективності функціонування СУОПГ;
- обґрунтовувати пропозиції щодо удосконалення СУОПГ;
- визначати першочергові заходи і засоби поліпшення стану виробничого середовища для умов галузі.

Змістовий модуль «Охорона праці в галузі»

Тема 1. Міжнародні норми і основні законодавчі акти в галузі охорони праці. Система управління охороною праці

Соціальне партнерство як принцип законодавчого та нормативно-правового забезпечення охорони праці. Міжнародні норми соціальної відповідальності. Законодавча основа Євросоюзу з питань охорони праці. Охорона праці – частина соціальної політики ЄС. Трудові норми Міжнародної організації праці.

Основні законодавчі акти в галузі охорони праці. Органи державного нагляду за охороною праці. Система управління охороною (СУОП).

Система управління охороною праці на підприємстві (СУОПП). Планування заходів з охорони праці. Служба охорони праці, її функції та завдання. Обов'язки, права та відповідальність посадових осіб та працівників за порушення вимог охорони праці.

Система навчання безпечним методам праці і правилам безпеки. Розслідування нещасних випадків та професійних захворювань.

Економічне стимулювання і оцінка ефективності функціонування СУОПГ і СУОПП.

Законодавчі та нормативно-правові акти з охорони праці. Показник нормативно-правових актів з питань охорони праці.

Тема 2. Соціальне страхування від нещасних випадків та професійних захворювань на виробництві

Завдання страхування від нещасного випадку, принципи та види.

Суб'єкти та об'єкти страхування. Фонд соціального страхування від нещасних випадків та професійних захворювань. Обов'язки Фонду. Фінансування страхових виплат, соціальних послуг та профілактичних заходів. Страхові тарифи і виплати. Обов'язки та права суб'єктів страхування.

Тема 3. Аналіз умов праці в галузі за показниками шкідливості та небезпечності факторів виробничого середовища

Аналіз умов праці за показниками шкідливості та небезпечності чинників виробничого середовища, важкості та напруженості трудового процесу.

Санітарно-гігієнічні вимоги до умов праці. Поділ умов праці відповідно до гігієнічного класифікатора. Шкідливі хімічні речовини, біологічні чинники, виробничий пил, вібрація, шум. Освітлення виробничих приміщень. Мікроклімат робочої зони. Нормування показників.

Колективні та індивідуальні заходи та засоби захисту від дії шкідливих та

Тема 4. Профілактика виробничого травматизму

Основні причини виробничих травм. Аналіз умов праці за травмонебезпечними чинниками. Методи дослідження виробничого травматизму. Технічні та організаційні заходи щодо профілактики та зниження рівня травматизму.

Роботи з підвищеною безпекою. Організація їх виконання. Випадки аварійних ситуацій.

Визначення умов та обставин виникнення небезпечних зон та небезпечних ситуацій при виконанні робіт. Тимчасові і постійно діючі небезпечні зони. Нормативні документи щодо їх устрою та безпечної експлуатації. Порядок оформлення нарядів, відповідальні особи та їх обов'язки, порядок виконання робіт і закриття нарядів.

Заходи з електробезпеки.

Захист працівників від дії небезпечних виробничих чинників.

Знаки безпеки.

Тема 5. Пожежна безпека

Основні напрямки забезпечення системи пожежної безпеки. Основні нормативно-правові акти з питань пожежної безпеки. Обов'язки підприємств, установ, організацій щодо забезпечення пожежної безпеки.

Категорії та класи зон виробничих та складських приміщень, будівель та зовнішніх установок за вибухопожежною та пожежною безпекою.

Пожежна безпека технологічного устаткування, електрообладнання. Пожежна профілактика при експлуатації об'єктів, споруд, технологічного обладнання.

Засоби гасіння пожеж. Протипожежне водопостачання населених пунктів та підприємств. Первинні засоби пожежогасіння. Автоматична пожежна сигналізація. Автоматичні системи пожежогасіння.

Пожежно-технічні комісії. Добровільні пожежні дружини та їх функції. Державний пожежний нагляд.

Відповідальність за порушення вимог пожежної безпеки.

Порядок вивчення правил пожежної безпеки. Розробка, затвердження, облік та вивчення інструкцій про заходи пожежної безпеки.

4. Структура навчальної дисципліни

4.1. Денна форма навчання

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин			
	(денна форма)			
	усього	у тому числі		
лекц.		практ.	СР	
Модуль 1. Охорона праці в галузі				
Змістовий модуль 1. Система управління охороною праці				
Тема 1. Міжнародні норми в галузі охорони праці. Система управління охороною праці в галузі	18	4	2	12
Тема 2 Травматизм та професійні захворювання. Розслідування нещасних випадків.	16	2	2	12
Тема 3. Проблеми фізіології, гігієни праці та виробничої санітарії	26	6	8	12
Тема 4. Безпека праці при виконанні основних видів робіт	14	2	-	12
Тема 5. Пожежна безпека	16	2	2	12
Разом за змістовим модулем 1	90	16	14	60

4.1 Заочна форма навчання

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин			
	(денна форма)			
	усього	у тому числі		
лекц.		практ.	СР	
Модуль 1. Охорона праці в галузі				
Змістовий модуль 1. Система управління охороною праці				
Тема 1. Міжнародні норми в галузі охорони праці. Система управління охороною праці в галузі	14	2	2	12
Тема 2 Травматизм та професійні захворювання. Розслідування нещасних випадків.	16			16
Тема 3. Проблеми фізіології, гігієни праці та виробничої санітарії	20		2	18
Тема 4. Безпека праці при виконанні основних видів робіт	14		-	12
Тема 5. Пожежна безпека	16		2	12
Разом за змістовим модулем 1	90	16	14	60

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
1	Опрацювання розділу «Охорона праці» колективного договору та «Угоди з охорони праці»	2	
2	Розслідування нещасних випадків	4	2
3	Розрахунок економічної ефективності заходів з охорони праці для запобігання нещасних випадків	2	
4	Розрахунок показників травматизму та соціальних витрат	2	
5	Розрахунок показників виробничого середовища за характеристиками	2	2
6	Складання інструкцій з охорони праці	2	
Всього		14	6

6. Самостійна робота

Розподіл годин самостійної роботи для студентів денної (заочної) форми навчання:

Підготовка до аудиторних занять – 15(4) год.

Підготовка до контрольних заходів – 18 год.

Опрацювання окремих тем або їх частин, які не викладаються на лекціях – 27 (60) год.

6.1. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
1	Міжнародні норми соціальної відповідальності. Стандарт SA 8000 «Соціальна відповідальність». Міжнародний стандарт ISO 26000 «Настанова по соціальній відповідальності»	4	10
2	Економічне стимулювання та оцінка ефективності функціонування СУОПГ і СУОПП, їх вплив на економічні показники окремих підприємств і галузі в цілому.	4	10
3	Галузеві та регіональні системи управління	4	10

	охороною праці. Мета, принципи функціонування. Служби охорони праці місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування.		
4.	Статистика захворюваності та її соціально-економічні наслідки у галузі.	4	10
5.	Аналіз виробничого травматизму в галузі за окремими чинниками (професіями, віком, статтю тощо). Приклади, аналіз.	3	10
6.	Аналіз і обґрунтування в умовах галузі раціональних заходів і засобів щодо удосконалення трудового процесу з метою зниження його важкості та напруженості.	4	10
7.	Аналіз і обґрунтування раціональних заходів і засобів поліпшення стану виробничого середовища за чинниками, характерними для галузі.	4	10
Всього		27	60

7. Методи навчання

При викладанні навчальної дисципліни «Охорона праці в галузі» використовуються:

- інформаційно-ілюстративний матеріал;
- аналітичний матеріал щодо статистики травматизму та професійної захворюваності на виробництві;
- дискусійне обговорення проблемних питань;
- розв'язування ситуаційних завдань;
- написання есе за темами, що не увійшли до лекційного курсу;
- науково-публіцистичні матеріали науково-виробничих та виробничо-практичних журналів: «Охорона праці», «Промислова безпека», «Пожежна безпека», «Надзвичайні ситуації».

8. Методи контролю

Поточний контроль знань студентів з навчальної дисципліни проводиться у формі комп'ютерного тестування, яке за кожним змістовим модулем включає теоретичні та практичні завдання.

Контроль самостійної роботи проводиться:

- з лекційного матеріалу – шляхом проведення тестування та оцінки звіту з самостійної роботи;

з практичних завдань – за допомогою перевірки виконаних завдань та оцінки звіту з практичних робіт;

– з семінарських завдань – за допомогою заслуховування доповідей та результатів їх обговорення.

Оцінювання знань здійснюється за 100-бальною шкалою.

9. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота					Підсумковий тест (екзамен)	Сума
Змістовий модуль 1					40	
T1	T2	T3	T4	T5		
10	10	15	15	10		100

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою для екзамену
90 – 100	зараховано
82-89	
74-81	
64-73	
60-63	
35-59	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

10. Методичне забезпечення

Методичне забезпечення навчальної дисципліни «Охорона праці в галузі» включає:

- підручники, навчальні посібники з дисципліни (див. Список літератури);
- конспект лекцій:
(Полукаров О.І. *Охорона праці в галузі (конспект лекцій)*. – К.: КІП, 2014. -96 с.)
- роздатковий матеріал;
- контрольні тестові завдання.

11. Рекомендована література

Базова

1. Гогіташвілі Г. Г., Управління охороною праці та ризиком за міжнародними стандартами: Навч. посіб. – К.: Знання, 2007. – 367 с.
2. Жидецький В.Ц. Основи охорони праці. – Львів: Афіша, 2000. – 350 с.
3. Русаловський А. В. Правові та організаційні питання охорони праці: Навч. посіб. – 4-те вид., допов. і перероб. – К.: Університет «Україна», 2009. – 295 с.
4. Охорона праці у водогосподарському будівництві /В.М. Москальова, В.О Турченко, В.Й Чабан, Т.Ю.Гринюк /. – Р.: НУВГП, 2008. – 257 с.
5. Шевченко В.І. Правові питання охорони праці: Навч. посіб. – Х.: ХНАМГ, 2004. 184 с.

Допоміжна

1. Законодавство України про працю. Збірник нормативно-правових актів. – Х.: ТОВ «Одісей», 2003. 696 с.
2. Журнали «Охорона праці», «Промислова безпека», «Надзвичайні ситуації».

Нормативна

1. Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-BP>.
2. Кодекс законів про працю України від 10.12.1971 № 322-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/322-08>.
3. Про охорону праці: Закон України від 14.10.1992 № 2694-XII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2694-12>.
4. Гігієнічні нормативи ГН 3.3.5-8-6.6.1-2002 «Гігієнічна класифікація праці за показниками шкідливості та небезпечності факторів виробничого середовища, важкості та напруженості трудового процесу». Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 27.12.2001 № 528.
5. Директива Ради Європейських Співтовариств 89/391/ЕЕС «Про впровадження заходів, що сприяють поліпшенню безпеки й гігієни праці працівників».
6. Конвенція МОП 187 «Про основи, що сприяють безпеці й гігієні праці».
7. Міжнародний стандарт SA8000: 2001 «Соціальна відповідальність». SAI SA8000: 2001 Social Accountability International.
8. Міжнародний стандарт ISO 26000:2010 – «Настанова по соціальній відповідальності». ISO 26000: 2010 (Draft) Guidance on Social Responsibility.

9. Міжнародний стандарт OHSAS 18001:2007 Occupational health and safety management systems – Requirements. Системи менеджменту охорони праці – Вимоги.

10. Міжнародний стандарт OHSAS 18002, Guidelines for the implementation of OHSAS 18001. Настанова по впровадженню OHSAS 18001.

12. Інформаційні ресурси

1. Энциклопедия по охране и безопасности труда MOT / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://base.safework.ru/iloenc/>

2. Библиотека безопасного труда MOT / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://base.safework.ru/safework/>

3. Національна бібліотека ім. В.І. Вернацького / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://nbuv.gov.ua/>

4. Обласна наукова бібліотека (м. Рівне, майдан Короленка, 6) / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.lib.rv.ua/>

5. Рівненська централізована бібліотечна система (м. Рівне, вул. Київська, 44) / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://cbs.rv.ua/>

6. Наукова бібліотека НУВГП (м. Рівне, вул. Олекси Новака, 75) / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://nuwm.edu.ua/naukova-biblioteka/>

7. Цифровий репозиторій НУВГП [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ep3.nuwm.edu.ua/>